

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:		10 kor. — fill.	10 kor. — fill.
Egy évre . . .	5	Egy évre . . .	8
Fél évre . . .	3	Fél évre . . .	4
Negyed évre . . .	2	Negyed évre . . .	3
Egy órá . . .	1	Egy órá . . .	1
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**Felelős szerkesztő: **II. MÓRICZ PÁL.**Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Mat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Felhívás a debreczeni polgárokhoz és azokhoz, a kiket illet.

I.

Nem irói viszketegekből akarok szólni, melyre nekem sem vonzódásom, sem hivatottságom nincs, a ki csak egyszerű debreczeni polgár és birtokos vagyok, tehát csak annyit tanulmányoztam, a mennyi az én sorsom, foglalkozásomhoz való; hanem írok abból az okból, mert megsokáltam már a mi Debreczenben olyan történik, a mi a polgárságot vétképpen elkeseríti; talán azért is csinálják azokat, hogy a polgárságot elkeserítve: a közügyek iránti érdeklődéstől vissza riasszák és szabados gazdálkodást biztosítsanak magoknak a város ügyeiben a polgárok erejével, vagyonával. Csalatkoznak! Ime az egyszerű polgár szólal meg. Nem tanultsággal, nem törvény tudománnyal fejtegetve, csak tapasztalva és megróva az elkövetelt jogtalanságokat, melyek hogy észre nem vétettek, vagy észre vétetve orvoslást nem találhatnak, ezen az én városom, szülőföldemért buzgó lelkem oly mélyen megbotránkozik, hogy tovább hallgatni városom elleni árulás bűnének tartanám; az igaz, hogy reszketve veszem a tollat kezembe, mert tudva azt, hogy „szólj igazat, betörök a fejed”, tudom azt is, hogy a Csokonai jóvendőlése szerint, az ánti Krisztus uralkodása még nem szűnt meg; de eszembe kell hogy jusson az, hogy magyar kormányunk van, melynek jelenleg Széll Kálmán a miniszterelnöke, aki azt mondta, hogy törvényt és igazságot pártolni az ő kötelessége és elve.

Most nálunk Debreczenben főispán változás van. Az ujságok úgy írják róla, örül a debreczeni polgárság, hogy megszabadul gr. Dégenfeldtől, mint főispántól.

Látjátok polgártársaim én nem örülök a távozásának azért, mert tudhatjátok azt, hogy az ő főispánsága alatt ment tönkre a debreczeni polgárság jóléte, hirneve, talán mondhatom a becsülete is; igaz nem tudom a törvényt, hogy egy főispánnak mi a kötelessége és mért lehet őket felelősségre vonni; mert ha jár felelősséggel, akkor nem bocsátottam volna addig el, míg mindenekről meg nem

felel és ha bűnös: bűnhődjék! Most azt kérdelem tőletek polgártársaim, hogy ha a királyi tanácsos polgármester nem lesz, kit vonhattok felelősségre; mert egymásután olyan szépen elpárolognak és nem számolnak el, hanem nyakatokba hagyják az adósságot, meg majd az 50 perczent községi pótdát és egyebet, a mely alatt még az unokátok is nyög; mert azoknak itt élni-halni kell.

Azt gondoltam szabad elvűnek nevezett híres debreczeni polgárok, hogy ha nem lesz főispán Dégenfeld József, majd csak észre tértek; de mikor hallom, hogy városi bizottsági tagnak beválasztottátok azért, hogy továbbra is fent maradjon az az átkozott Tisza-rendszer, a mely behozta Debreczen város törvényhatóság tanács-termébe a politikát, ezen az uton azt kérdelem tőletek polgárok, mi az a szabadelvűség? mert minden lehet, csak szabad elv nem; mert én azt tartom szabad elvűnek, hogy minden becsületes magyar ember a hogy a szive érez, a szája úgy nyilatkozik.

Híres város az Alföldön Debreczen! Az volt hajdan, mikor még a szenátoroknak is százával jártak a barmai a híres hortobágyi pusztán; de most ha csak azért nem tartják híresnek, mert a jogfosztások és szolgai hódolások helyévé lett, egyéb kitűnőségét felfedezni alig vagyunk képesek Hajdan Debreczen város bárha nem volt szab. kir. város, ugynevezett törvényhatóság s úgy emlékeztek róla, mint egy falu számba menő népes községről, mely sem főispáni fényt nem látott kebelébe, sem polgármestert nem tisztelt közigazgatása élén, hanem bíró és önpolgáraitól választott magisztrátus által kormányoztatott, mégis virágzott és előbbre-előbbre haladt, pedig török-tatár, labancz dúlásainak, zsarolásainak volt kitéve és erődítései legfeljebb tövissel fedett árok-kerítések voltak. De védte a magisztrátus bölcsessége, az ezekben megbízó polgárok hűsége és odaadó engedelmesége; ámde ezeket a polgárság alapos ismeretén alapuló ragaszkodás és hűség emelték a város élére. Meg is volt a jó eredménye, mert ha elvonult a sarczólo s a netalán elhurczolt előjárók vissza jöttek, a kifosztott, felegetett város újra épült; az áldott föld és a szorgalmas munka visszaadták

rá rövid idő alatt ismét gazdagságát, jólétét és megelégedését. A város polgárai ragaszkodtak az önválasztotta bölcs előjárókhoz, a közerkölcsiséget ápoló törvényekhez és százados szokásokhoz, melyekről tudta mindenki, hogy szigorúak és kérlelhetetlenül megtartatnak; de tudta azt is, hogy a magisztrátus és polgárok együtt alkották, együtt is kötelesek azt megtartani. Ez adta meg és biztosította Debreczen város szabadságát; ebben találta a debreczeni polgárság büszkeségét, jólétének biztosítékát.

Az a kor — fájdalom! — eltűnt, más kor tűnt fel . . . Debreczen városá, ugynevezett önálló törvényhatósággá lett. — De mintha a város elnevezésében a szabad jelző guny volna; azóta a városból hova-tovább tűnődzött és ma napság már végleg elfogyott a szabadság. Mert az a szabad Debreczen városa ma már, névben él, csak és többé nincs jelen és valóban «más faj» állott a kihunytt helyére.

A szabad kir. városá lételem óta lefolyt másfélszázad alatt ugyan meg volt még az önkormányzatban álló szabadságnak legalább látszata; mert a hatalom ránehezede és jogainak csorbítása csak időnként érezhető. De ez már ma örökké vált, épen a fent-hirdetett szabadság és a szabadelvű kormány korában.

Ugy látszik, hasztalanul is reménykedünk, mert a szervezet megadja azt, hogy a kit a város élére közvetve a kormány kinevez, a kinevezett hivatalnokok, virilisekkel stb. kivigye uralma valóságát, s a hogy neki tetszik, — hogy ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes módra szavaztassa meg a választmányt, sőt a közgyűlést is, mely mindenütt el van árasztva mamelukokkal annyira, hogy a valódi debreczeni polgárságnak a szavazatnál kisebbségben kell maradnia, a beköltözött hivatalnokok, üzerek és más nem debreczeni vérből teremtődött, sőt Debreczen viszonyait, érdekeit nem is ösmerő, nem is értő, csak most szerzett szavazataik többsége miatt. Ime a híres november 26-iki gyűlés eredménye, hol az önérdékekben szavazni engedett hivatalnokok döntik el a hivatalnokok fizetés emelésének

Lapunk mai száma 20 oldalra terjed.

fontos ügyét s a mit ez maga után von: a pótdó behozását. Senki sem látta be közülnök, mert nem akarta belátni, hogy a város rendes közjövödelme nem bírja meg a hivatalnokok fizetésének emelését, pedig e város más városokéhoz viszonyítva óriás közjövödelmel rendelkezik, mely, ha a szükségletet önzetlen gondos kéz rakja a mérlegbe, miként ezelőtt, megbírja ezután is a kiadások fedezését. Senki sem gondolta meg, hogy annak a közjövödelmek alapja, az a roppant terjedelmű fekvő vagyon, mely mikor a városé — akkor a birtokos polgárok összeségeé volt. Azok pedig, a kik erre az őss jogu polgárságra, hovatovább elhordozhatatlan terheket raknak — nagyon is ujdun kelt polgárai e városnak, akik foglalkozásuknál fogva ma itt, holnap másutt lehetnek, mint a kiknek hátán a háza, kebelén a kenyere; de a debreczeni őss polgárról szól a költő: «Itt élned, halnod kell.» De mit gondoljanak azok a bizonyos egyének ezzel, mikor saját érdekükről van szó. A hivatalnokok előtt a fizetésemelés, mások előtt az üzleti viszony, melyben a hatósággal vannak összeköttetésben és hogy ennek tetszését megnyerjék, szavazatukkal hálálkodnak nekik s holott a méltányosság pedig az lenne, hogy annak a polgárságnak is legyenek érdekeire tekintettel, melynek jogaiban immár

részesekké lettek és kiknek ősei e várost vésekben és viharokban fent tartották; ezekkel a polgárokkal kell minél testvéribb viszonyba jönni, ezekkel összeforrti. Mindez azonban ő előttök semmi. Így történik aztán, hogy segítik leszavaztatni Debreczen város polgárait a hivatalnokoknak javára, hogy ezeknek magasabb fizetésök legyen akkor, mikor mindnyájan roskadozunk a különböző czimen reánk rakott tömérdek teher sulya alatt a városi őss közvagyon nagy jövödelmek hajtása mellett is.

Sajátságos különben annak a nov. 26-iki döntésnek eszközlése a főispán részéről. Emlékezetünkben van, hiszen nemrég történt, hogy a kaszáló birtokosok lege tetési ügyében beadott panasznunk feletti döntés alkalmával a polgárok ől megvonta ömértlősága nem csak a szavazhatás jogát, de még hozzá szólani sem volt szabad, **mert a polgárok érdekeltek**; ennek meg is lett a jó eredménye (?) a helyszínelésnél. S ime ama nov. 26-iki gyűlésben, hol a hivatalnokok fizetés emeléséről van szó, ugyanazon főispán megadja a szavazatot a hivatalnokoknak, — mintha nem volnának érdekeltek. Daczára a tiltakozásnak, de a törvénynek is, mely fejére olvastatott s ezeknek többsége dönt, vagyis az érdek szavazat az érdekekben. Hol fedzhetjük föl ez eljárásban az osztó

igazságot. Ismerjük mi azt, hogy a munkás megérdemli, hogy megnyerje jutalmát, hiszen magunk is munka után élünk. De vajjon a mi hivatalnokaink annyira több munkát teljesítenek most, hogy fizetésök oly tetemesen emeltessék a polgárság új megterhelésével?!

Irta:

Őri Mihály

debreczeni polgár.

Fekete Karácsony.

Régóta fekete karácsony a magyarok karácsonya. Az idek karácsony is az. A természet hóval nem fedte be a földet, de nagyobb a feketeség, a sötétség ennek a nemzetnek a lelkén.

Erőnk megfogytokozának, hitünk megrendült, erkölcsünk elfajult, földünk megint a lábunk alatt. A koporsó czifrasága a miénk; mert belsőleg az általános rothadás, romlás és pusztulás vett rajtunk erőt.

A magyart csufolják, leköpi saját hazájában. Kifosztják, kirabolják, kipusztítják saját alkotmányának a bastyái között. Avagy alkotmányunk nevezük még? Idegen hatalmasok elődnök a gáya, a leköpi, elfajult magyar fölött, a kire saját földjén szolgálás, de még milyen alacsony szolgálás nehezedik baromi aljas és gyáva, szégyenletes igaként.

Nézzetek, keressétek, hol találtok még erős, rendíthetetlen magyart, a kinek erkölcsi még a régi romlatlan magyar nemzeti erkölcsök volnának, a ki elégedetten és büszkén hordozná fent a fejét; csak a kapzsi-

Karácsony.

Hiába születél:
Világ megváltója,
Világ jóltevője:
Édes szeretetnek
Örök hirdetője.

Hiába születél:
Magasabb világok
Mennyei követje,
Az égnek e földre
Küldött üzenetje!

Csak ember az ember,
Földhöz tapadó sár,
Bünei barátja;
Mintha nem is jöttél
Volna e világra!

Az emberek, a kik
Golgotára vittek,
Keresztfára vontak:
Ma is csak ma is csak
Azok, a kik voltak!

Ünnepelni szóval,
Pásztorok, királyok,
Ma is egybegyűlünk...
De hű a keresztig
Ki marad közülünk?

... Hiába születél:
Világ megváltója,
Világ jóltevője;
Édes szeretetnek
Örök hirdetője!

Szabolcska Mihály.

Foltényiné.*

Tegyük rá a megemlékezés pálmáját a debreczeni temetőben egy friss sir fagyos göröngyeire...

Egy szellemes színésznő mondta nemrégiben, hogy a közönséget mi sem festi jobban, minthogy hamar lelkesedik és hamar — felejt.

Igaz. Most, hogy lehunyt szemeit örök álmokra egy nagy magyar művésznő, alig egy-két ember szeme akadt meg a pársoros biren: Foltényiné Száki Amália meghalt.

Épp tizennegyedik évfordulóján, élete legszebb napjának: ötvenéves jubileuma ünnepének, 1887. december elsején este taposolt utójára a közönség a jó öreg Foltényinének Bucsuzott a színpadtól, amely mindene volt, bölcsője, háza, temploma. Bucsuzott a vászon és papírmásból épült tündérvilágtól, ahol a festett fák kopott, szintelen levelei sok kedves emlékről, sikerről susogtak neki.

Aradon született egyszerű polgár-emberektől. Nagybátyja Száki József neveltette, Udvarhelyi Miklósnéra bizva a kis Malikát, s Debreczenben lépett először színpadra — héteves korában — a Paraszt mint dusgazdag czimű látványosságban. A harminczas évek végén Marosvásárhelyre került Pály Elek társulatához, jó iskolába, a nagy Kán torné Engelhart Anna s a dédelgetett Dériné Széppataki Róza mellé.

Pompás kis naiva lett Száki Amália. Rövid idő múlva az ifju, nagyon kedvelt színész: Feleki Miklós neje lett. Lagzijok a

* Az „Uj Idők” 51-dik számából vettük át a néhai debreczeni művésznőről Foltényi Száki Amáliáról írott kedves cikket.

az azt követő előadás valóságos ünnepe volt Mármaros Szigetnek. Este régi szokás szerint apró színes papírra nyomtatott versek ezrei röpködtek a karzatról, mikor a művésznő a színpadon megjelent:

„Játékod nemes, s kebled tiszta még,
Benned a művészet lángja ég.
A költő terem, de belé a lelket
Adja lángképzeti művészeted!
Maradj velünk te mosolygó tavasz.
Mi szívünkben zárva van, emléked az!”

Ott ismerkedett meg Prielle Kornéliával, a kivel utolsó perczeig változatlan szeretettel tele barátságban élt. Jubileumán is részt vett Prielle. Régi kollegáitól a „Fenn az ernyő nincsen kas” Borsosnéját azt a csöp szerepet akarta eljátszani az ünnepelt mellett. „Emlékszel Malikám”, — írta Foltényinének, — „mikor hajdanában tiz szóval, vagy ha pár szóval is segédkeztünk egymásnak, csak azért, hogy mindketőnknek a neve a színlapon legyen és hogy a minket szerető jó közönség, neho y meg rövidítve legyen valamelyikünknek az elmaradásával. Egyszer, — milyen sokszor gondolkodok reá, — az Isten tudja már, mifele darabban volt (be sok szalmát csépelhetünk a tisztességes napi kenyérért), elég az hozzá hogy egy női szerep volt benne s az nekem jutott. Neked pedig beleszurták szóról szóra ezt a rövidke jelentést:

— Apácskám, apácskám már leölték a két csirkét, mit parancsol vele, megspékeljem, megsüssem?

És Gyulay (az apád) azt felelte:

— Lánykám, lánykám, a csirkéket süsd meg, de magadat ne spékeld föl mások

ság, a hasonlóság, a mindenre kész szolgáltság, az érdekezimborságok nemtelen orvjai aratnak látszólagos sikereket, szóval a betolakodott erkölcsök, a kiből nemzetünknek, népünknek, földünknek mi haszna sincsen, mert csak árvaságunkat növelik, sanyúlásunkat fejlesztik elannyira, hogy ma már a magyar a nemzetek sorában a haldoklók, az életképtelenek közé van számítva és áldott földünk felosztására mindegyik felől kacsintgatnak. Ez nem is csodálható, hisz nemzetünk birtokait magunk bocsátottuk szabadprédára; ereinket magunk metszettük fel; jogainkat magunk adtuk el; bizony, bizony gyász váz ma a magyar, a mely gyülevész kezekre herdálta és herdálja az ősi vagyont és ma is földig hajlik a fosztogatók előtt.

Fekete karácsony a mi karácsonyunk. A szeretőkés Jézus Krisztust nem dicsőítjük mi, mert a zordság, a bánat, a keserűség, a pusztulás nyomorúsága, a gyáva elnyomás szegénye sötétíti el a mi karácsonyi égboltunkat. Harezi dal zendülését, harezi jelszó rikoltását várjuk, másként elpusztul, lerongyollik a földön a magyar. Ősi örökből kiforgatják. Hírét nevét csak a sülyedt sírhalmok őrizik még ideig óráig.

Fekete karácsony ez a miénk és az is marad, ha nem eszmél a magyar és szerte nem üt a testén, lelkén, földén élő nyűvek között. Ez ugyan majd véres karácsony lesz, de akkor talán majd felébred a nyitott sír előtt ez az elbódult, ez a félrevezetett magyar.

(Ifbbmp.)

ennyi szalaggal, mert nagyon drága — érted? fordulj! mert!

Ilyenforma forduljmentet csinálók én neked most azon parányi szerep részvételével és azonfelül áldani fogom a gondviselést, mert meghagyta érnünk azt is, hogy szép emlékeink tiszta barátságát a késő korban is bizonyíthatjuk egymásnak...

Van-e ilyen barátság manapság, a modern primadonnák viszálykodó, vetélkedő rivalitása idején? ... Tempi passati!

Azután szélteben-hosszában a hazában méltán becézött kedvenc volt. Szeged Kazinczy-ünnepén ő szavaltá Losonczy ódáját s ő szavaltá először Garai „Magyar hölgy” ét is. A szabadságharc után mindenféle hangversenyeket rendezett a magyar foglyok javára.

1856 nyarán Bécsben játszott a Josefstadti és Wiedeni színházakban. A szép magyar asszony sikere óriási volt. — Saphir, a gunyos kritikus csak elismerő szavakkal hódol neki s egy nívóra helyezi a Burg művésznőivel.

A közönségtől remek művü ezüstserleget kapott, melyet nyílt színen ugyancsak Saphir adott át neki. A „Czigány”-ban Rózsit, „Tamás bátya kunyhója”-ban Elizt és a „Pünkösdi királyság”-ban Violát játszsza; eszerint ő volt az első magyar színésznő, aki a német muzsa csarnokában magyarul hirdette az ígét.

1861-ben ismét visszakerült imádott Debreczenjébe, ahol — miután elvált első férjétől — nőül ment Foltényi Vilmoshoz s ott is maradt mindég. Ott is pihen az örök nyugodalmat...

Tegyük rá mi is a megemlékezés pálmagát a frissen hantolt sír fagyos göröngyreire.

Sidney Carton.

A karácsonyi piacok hatása az erkölcsökre.

Észre sem vesszük, bekopogtat a karácsony. Ezen időszak ugyszólván lázba hozza az embereket, családot. Hiszen a legszegényebb ember szíve is megmozdul:

— Dolgozzunk serényebben, takarékoskodjunk, hogy karácsonyra örömet szerezzünk magunknak.

Mig az egyik részről így vagyunk: addig maszról a kereskedő világ is reménykedve néz a közelgő ünnep elé.

A karácsonyi piacot a kereskedő világ talán még nagyobb sóvárgással várja, mint a gyermek világ a karácsonyfát. — Bizony, hogy ő is kíváncsi: mit hoz a kasszaba a karácsony?

A legszebb idealizmust keresztezi tehát a rideg realizmus. És ez nem is volna baj. Hiszen maga az élet is ebből kell, hogy álljon. Mert valamin tiszta és egyedüli idealizmusból nem élhetnének: úgy egyedül a merev, rideg anyagiság is földhöz sújtana s elmetszéné szarnyainkat.

Hanem hát a baj ott van, hogy a kereskedelem a karácsonyi piaccal is visszaélt. Az özős, a számitás letördelte már a karácsonyi ajándékok zománczat is és a karácsonyfát ugyszólván megeufolta. Pedig annak a karácsonyfának hihetetlen varázs ereje volt. Arra a fara, ha a legszegényebb családban a legcsekélyebb, ugyszólván értéktelen tárgyakat is ráfűzték: nagy és kegyeletes értékűvé vált. Most már a karácsonyfa is luksuszává kezd válni, melyre bár százezrek költenek — meg sem éri el a régi, egyszerű, kegyeletes karácsonyfa varázserejét.

De még ha csak luxusról volna szó! A karácsonfan, a karácsonyi ajándékok közt talán minden van, csak az hiányzik, amik úgy a gyermek, mint az ifjak és felnőttek szívét, lelkületét igazán az ünnep eszméjéhez emelnék.

Az ipar, a kereskedelem hihetetlen dolgokat produkál a karácsonyi piacra. Leleményesség tekintetében igazán mesés dolgokat találhat a közönség a gazdagabbnál gazdagabb kirakatokban, raktárakban. Amde szomorúan kell tapasztalniok a mélyben szemlélőknek, hogy a jó izlésnek, a kegyeletnek, a vallásos érzésnek súlyedése milyen szembeötlő. Az ipar, kereskedelem belenyúlt a hívők kedélyvilágába és ugyszólván ki akar törülni onnan minden ideit, minden régít, minden nemzetit. És helyébe akarja állítani ennek a bomlott kornak ostoba ötleteit, nem kimélven sokszor a gyermekvilágot sem, egy kicsike kis darabját annak az életnek, melyre voltaképpen Isten az embert teremtette. Hej, pedig az erkölcsi eszme tartalom nélkül, mondjuk ki bátran a „Kis Jézuska” nélkül sohasem fog tiszta örömet fakasztani ott a gyermekvilágban azzal a rideg tárggyal, melyet kalmároktól előttük vesznek és alkudnak.

Nem jól van ez így! Vissza kell térnünk a régi világ ártatlan örömeihez! Az egyszerűséghez, a könnyen érthető eszmékhez, szimbolumokhoz. Egyesíteni kell az arany középuton az ideált a reállal, a hasznost a gyönyörködtetővel, az igazat a jóval. A karácsonyi ajándék valójában méltó legyen az ünnep eszméihez.

A szívem fáj, mikor egy előkelő családban például egy könyvet mutattak be nekem, mint a leányka karácsonyi ajándékát — melynek olvasásánál a felnőttek is pirulnia kell!

Hát ez méltó a karácsony szent, magasztos eszméjéhez?

És így van ez sok más tárggyal, alakokkal, képekkel, képes levelezőlapokkal,

figurákkal, naptárakkal, egy szóval a karácsonyi piac tárgyaival.

Mondom még egyszer, nem jól van ez így!

Lelkemből kívánom, hogy hozzuk vissza a karácsonyfa legszebb, legősibb virágait. Mint az volt hajdanában, nem is oly régen, a magyarok Magyarországhau.

Délutáni levél.

(A Bethlenekről)

Az 1848-49-iki szabadságharc alatt talán egy család sem volt annyi taggal képviselve a honvédek sorában, mint a gróf Bethlen család. A mellett, hogy vagyunk nagy részét feláldozták a hazá oltárára, huszonegy férfitagja fogott fegyvert a nemzeti ügy védelmére. Most a gróf Bethlen családnak ezt a huszonegy tagját egy hatalmas nagy vászonra lefestette gróf Bethlen Bálint orsz. képviselő Abrányi Lajos festőművész. Ez a kép volt utolsó alkotása a nemrég elhunyt festőnek s a kik látták hazafias kegyelettel szemlélik ezt a valóban szép családi képet.

A budapesti lapokban jelent meg ez a rövidke ujsághír, mely felér egész kötetre irt történettel.

Ma midőn az ősi magyarnak csak a gyöngéit, a hibáit, a mulasztásait szokták hóhérkegyetlenül a nyilvánosságra hurczolni, nem a gyógyítás, hanem a pellengérezés okáért, buzdító, lelkesítő erejű ez a rövidke hír. Ebből ugyan a szájas ujságok nem fonnak dicsőítő vezércikkoszorut, sőt a legtöbbje tudomásvétel nélkül siklik át fölötté, épen azok, melyek az ösicsaládok, az ősi magyar erő gyalázásában, becsmérelésében az első szoktak lenni és a melyek után ez a hiszékeny, becsapható magyar olvasó közönség vakon itél.

Pedig ez a rövidke hír dicső sorokat érdemel. Budapesten egy festőművész lefestette egy hatalmas vászonra az ősi Bethlen családnak huszonegy tagját, a kik a 48-49-iki szabadságharcnak mindnyájan a csaták terén küzdő katonái voltak a nemzetiszínű lobogó alatt és harczoltak a magyar szabadságért.

Magyar testvérek! Egész kötetre irt történettel felér ez a rövidke hír és midőn majd az ősi magyart gyalázzák előttetek, gondolatok a 21 Bethlenre, a magyar szabadságharc ezen 21 katonájára. Egyetlen család sem mutathat fel ennél tiszteletreméltóbb családi képet, sokszorosítani kellene ezt és a Kossuth képe, a vértanuk képe, a magyar közhonvédek képe mellé kellene függeszteni ezt minden magyarnak és a nemzet hálavirágaival kellene koszoruzni az ilyen képet; de haj! a mi mai nemzeti életünk csak a primadonnáknak szentel virágokat.

Szabad Hajdu.

Mindenkinek, aki lapunkra 1902. január hó 1-től előfizetni óhajt, ha azt a kiadóhivatalban személyesen vagy pedig levelező-lapon bejelenti, már mostantól fogva ingyen küldjük a lapot. Bejelentések a „Debreczen” kihordóinál is eszközölhetők. Előfizetési ár egy negyedévre 1 frt 25 kr.

NAPI HIREK.

Ünnepi istentiszteletek

Az ev. ref. templomokban az ünnepi istentiszteletek a következő sorrendben tartanak meg:

Az ünnep első napján.

Délelőtt.

A nagytemplomban: Kovács Zsigmond s.-lelkész, a kistemplomban: Kiss Albert lelkész, az újtemplomban: Mitrovics Gyula lelkész, ispotály templomban: K. Tóth Kálmán lelkész, szegényházban: Hajdu Zsigmond püsp. titkár, csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Délután.

A nagytemplomban: Zöld Mihály esk. fel., a kistemplomban: Papp Lajos senior, az újtemplomban: Nánássy Lajos esk. fel., ispotály templomban: Lengyel Imre 4 th., csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Ünnep második napján.

Délelőtt.

A nagytemplomban: Papp Lajos senior, a kistemplomban: Zöld Mihály esk. fel., az újtemplomban: Lengyel Imre 4 th., ispotály templomban: Nánássy Lajos esk. fel., csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Délután.

A nagytemplomban: Nánássy Lajos esk. fel., a kistemplomban: Lengyel Imre 4 th., az újtemplomban: Papp Lajos senior, ispotály templomban: Zöld Mihály esk. fel.

Ünnep első napján délelőtt minden helyen urvacsora-osztás.

Az ágost hitv. ev. templomban: Karácsony első napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet; ennek végeztével offertorium a papi fizetés alap javára. Délután 3 órakor Hajász Lajos h. lelkész prédikál.

Karácsony második napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes. Dec. 29 én vasárnap, d. e. 10 órakor Hajász Lajos h. lelkész.

Karácsony ünnep mindkét napján az ur szent vacsorája lesz kiszolgáltatva.

Lapunk mai száma

20 oldalra terjed. A főlap mellett alkalmi és szépirodalmi melléklet is adtunk. A főlapunk tartalma:

Öri Mihály debreczeni polgár vezércikke: — Felhívás a debreczeni polgárokhoz és azokhoz, a kiket illet.

(Ifbbmp.): Fekete karácsony (2-dik cikk).

Szabolcska Mihály: Karácsony (első tárcza.)

Sidney Carton: Foltényiné (második tárcza.)

A karácsonyi piacok hatása az erkölcökre.

Szabad Hajdu: Délutáni levél.

Ujdonságok.

A karácsonyi melléklet tartalma:

Zalár József: Csehországban busulnak a huszárok (Vers).

Sipulusz: Levél Jézuskához.

Dr. Király Péter: Süvölt a szél (vers.)

B. G.: Karácsonyi potpourri.

Fekete László: Bocskay zászlója (vers.)

Kisteleki Ede: Virág betűk.

Pósa Lajos: Én vetem a buzát (vers.)

Uj. Csorgy Mihály (Homok): Az új bor.

Farkas Imre: Izenet (vers.)

— — — Falusi tanítók.

Az ünnepek miatt lapunk közelebbi száma szombaton fog megjelenni.

A karácsony történetéből.

A keresztyénségnek legszebb, legpoétikusabb ünnepe a karácsony, melyet már az első keresztyének is nagy fényvel ünnepeltek meg. De az első keresztyének január elsején tartották ezt az ünnepet, kezdetben a vizkereszttel együtt s a görögök még ma is így ünnepelik. Csak akkor változott meg az ünnep ideje, amikor Gyula pápa szigorú kutatást rendelt el annak kiderítésére, hogy melyik napon született Jézus Krisztus. A kutatással megbízott tudósok december 25-ikét jelölték meg a születés nap gyanánt, egyúttal azt is kiszámították, hogy Krisztus megkeresztelkedése január 6-án történt, harmincz éves korában. A karácsony megünneplésének historiai adatai a második századból valók, amikor Commodus császár e napon fényes ünnepséget rendezett s maga is megjelent a czirkuszban aranyporral teleszórta hajjal. De egy másik régi krónikás szerint még előbb, Pius Antonius idejében is voltak fényes karácsonyi ünnepek. A Krisztus utáni 137 ik évben ugyanis elrendelte Telesforus, hogy karácsony estélyén a nép istentiszteletre gyűljön össze és himnuszokat énekeljen. — Diocletian, a közkatonából lett kegyetlen római császár idejében is megtartották a keresztyének karácsony ünnepét — szomorú krónika tanuskodik erről. — A császár, amikor karácsony estélyén sétára indult, észrevette, hogy egy templom tele van buzgóan imádkozó keresztyékekkel. Nyomban parancsot adott szolgáltnak, hogy zárják be a templomot, azután gyujtsák fel. Ugy történt s több mint 300 keresztyén lett a lángok martalékává. Himnuszokat énekelve várták halálukat a lángok között. Keve-en tudják, hogy a betlehemet a híres assisi Szent Ferencz találta ki. Feljegyezték róla a régi egyházi krónikások, hogy az 1223 ik esztendő karácsonyán állította fel az első betlehemet, a pápa engedelmével, Brescia mellett. A hívőknek nagy tömege zarándokolt ekkor a szabad ég alatt felállított betlehem jászolhoz, melynek hamarosan híre futott az egész keresztyén világban s megteremtette a betlehem-járás szokását. A betlehemesek ma éjszaka is buzgóan éneklék himnuszait a világ minden részében, azonban sonkát-koibászt helyes előlük a pitvarban elzárni, mert még a kéményből is leszedik e tapláló esemegéket. A rideg próza így játszik bele a poétikus betlehem-járásba.

Öri Mihály debreczeni polgár cikke.

Öri Mihály kiváló, közbecsült debreczeni polgár, földbirtokos a mai napon egy cikksorozatot kezdett meg lapunkban. A debreczeni öspolgárság ezen kiváló tagja a polgárság nehéz helyzetét, méltó keserűségeit és sérelmeit sorolja fel oly őszinte, nyílt hangon, oly zamatos magyarérzessel és ész-

járással, hogy még a közönyösnek is kell hogy lekösse a figyelmét. A puritán czivis gondolkozás tükre ez a cikksorozat, melynek az igazságát, érveinek az őszinteségét, céljának az őnzellenességét, érzéseinek a tisztaságát és gondolatainak a mélységét még azok sem kicsinyelhetik, a kik talán e megírottakkal nem is értenek egyet. A debreczeni polgárság pusztító sérelmeit, bajait az okokkal és okozókkal együtt még nem tárták fel így, a minthogy most azt polgár Öri Mihály feltárja. A pusztuló czivitásnak történeti alapu, megdöbbentő kesergője ez, de egyszersmind vád és ítélet azok felett, a kik a debreczeni polgárság sorvadó romlását előkészítették és aknázgatják még máiglan is.

A debreczeni főispán beiktatása.

Hajdúvármegyének már közöltük a meghívóját Puky Gyula új főispánt beiktató közgyűlésre ez alkaiommal a meghívóját közöljük. — Meghívás a folyó 1901. évi december hó 28-ik napján, szombaton, délelőtt 11 órakor a városháza nagyteremben tartandó bizottsági rendkívüli közgyűlésre. Tárgyak: 1. A magyar királyi belügyminiszter ur 5 nagyméltóságának 4069—1901. elnöki szám alatt kelt s városunk közönségéhez intézett leirata, gróf Degenfeld József urnak főispáni állásától saját kérelme következtében legfelsőbb felmentése és helyébe Bizáki Puky Gyula urnak Hajdúvármegye és Debreczen szabad királyi város főispánjává történt legkegyelmesebb kinevezetése tárgyában. 2. Gróf Degenfeld József, volt főispán urnak, városunk közönségéhez intézett bucsuzó levele. 3. Bizáki Puky Gyula urnak Debreczen szabad királyi város főispáni székébe való beiktatása Debreczen, 1901. december hó 23-án. Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester helyettes.

Vármegyei tisztújítás.

A hajdúvármegye tisztújításra vonatkozólag megtettük már az észrevételeinket, ez alkalommal csupán a pályázatra vonatkozó értesítést közöljük, melyet Rásó Gyula alispán bocsátott ki a hírlapokban, mely így hangzik: Hirdetmény. A vármegyei általános tisztújítás ügyében folyó évi december 13-ik napján 594/1901 szám alatt kibocsátott pályázati hirdetményem kapcsán Puky Gyula főispán ur Ö méltóságának folyó december 17-ről hozzám intézett felhívása alapján és értelmében az egyes állásokra pályázni kívánókat értesítem miszerint, főispán ur Ö méltósága fethatalmazott illetve megbízott, hogy a beérkező pályázati kérvényeket nevében és helyette átvegyem, minélfogva tehát a pályázati kérvények folyó december hó 28-ik napjának délutáni 5 órájáig hozzám lesznek benyújtandók. Debreczen, 1901 december 18. Rásó Gyula kir. tanácsos alispán.

Az új főispán beiktatása.

Hajdúvármegye s Debreczen szab. kir. város főispánja, Puky Gyula pénteken érkezik Debreczenbe s ekkor foglalja el méltóságát. Fogadtatása, installációja minél fényesebb legyen, Debreczen polgárai pártkülönbség nélkül buzgólkodnak ezen. Tegnap délután a városháza nagytermében az installáció ügyében értekezlet volt. Az értekezlet elhatározta, hogy az új főispánt